

Posudek diplomové práce:

Markéta PLUHÁČKOVÁ, *Knižní fond farnosti Krásná v severních Čechách (Katalog a rozbor)*.

Filosofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2013, 569 stran.

Bc. Markéta Pluháčková absolvovala studium oboru Archivnictví na Filosofické fakultě University Palackého v Olomouci a vzhledem k tomu, že se během studia seznámila s knižním fondem farnosti Krásná (dříve Šumburk) v severních Čechách, uloženým dnes v depozitáři Litoměřického biskupství, vybrala si tuto knihovnu za téma své magisterské práce a rozhodla se zpracovat její katalog i rozbor, což lze vzhledem k zatím stále nedostatečné pozornosti, věnované farním knihovnám, jen přivítat.

Svou práci rozdělila M. Pluháčková do řady (nečíslovaných) kapitol. Do Úvodu (s. 8 – 14) zařadila nejen obvyklou, v tomto případě ovšem nadměru stručnou charakteristiku pramenů a literatury, ale také informaci o uspořádání knižního fondu a o jeho katalogizaci, i když v rámci celé práce by bylo přece jen účelnější předřadit zejména údaje o katalogizaci až samotnému katalogu. V úvodních částech práce by byly namísto spíše souhrnné informace o celé knihovně (včetně počtu svazků či titulů), také uvést více informací o pramenech, zvláště inventářích, by bylo velmi žádoucí. Další nepříliš rozsáhlá kapitola (s. 15 – 19) seznamuje s dějinami obce Krásná, která nepatří mezi obce s přebohatou historií, takže se text omezuje především na představení její polohy, vzniku a proměnlivého názvu a na vylíčení širšího kontextu, tj. dějin příslušného panství a přiblížení významné místní osobnosti dr. Kittela, který se v tehdejší Šumburku nejvíce zasloužil nejen o vznik místní školy (s. 19), ale z hlediska tématu práce především o vznik nejprve kostela sv. Josefa a posléze o jeho povýšení na kostel farní, stejně jako o vystavení farní budovy. Tyto skutečnosti jsou již obsahem další kapitoly, věnované historii farnosti (s. 20 – 28), jejíž nejdůležitější pasáže přinášejí představení šumburských duchovních od roku 1760 (tehdy ještě lokálních kaplanů) do roku 1933, východiskem se zde autorce stala kromě regionální literatury farní kronika. Zajímavé by rozhodně bylo sledovat i pozdější vývoj farnosti, zvláště vzhledem k tomu, že nepochybně významnou měrou ovlivnil další osud zkoumané farní knihovny, to by ale předpokládalo důkladnější výzkum, který nejspíše přesahoval časové možnosti autorky.

Zatímco následující, nutně kompilativní kapitola (s. 29 – 36) shrnuje historický vývoj a obsah farních knihoven obecně (i když na základě dosti omezeného množství zdrojů, které navíc vycházejí z praxe jiných diecézí) a představuje tedy další uvedení do tématu, zbývající kapitoly jsou založeny na vlastním autorčině zkoumání dochovaného knižního fondu. Nejdůkladnější pozornost věnovala M. Pluháčková rozboru dochovaných vlastnických poznámek různých duchovních (s. 37 – 54), z nichž nejzajímavější jsou zjevně poznámky v knihách Filipa Jakuba Kittela, mezi nimiž se nacházejí i knihy získané od dalších osob. Značnou disparátnost šumburského knižního fondu potvrzují i další vlastnické poznámky, kromě toho autorka zaznamenala i vpisky jiného druhu (s. 49 – 50), takže název celé kapitoly není příliš přesný – a není zcela jasné, proč bylo upuštěno od původního pokusu o alespoň základní zpracování vývoje knihovny. Stručněji je již naproti tomu zpracována tematická analýza farní knihovny (s. 55 – 63), která sice kombinuje informace o dochovaných knihách s údaji (dvou) inventářů, je však spíše výčtem témat s doplněním názvů a míst vydání knih,

jen s občasným doplněním dalších informací o příslušném titulu, kde ovšem autorka nevyužila např. zahraniční databáze, ale spokojuje se pouze s vlastní nijak nedoloženou domněnkou (např. pozn. 200, nebo nekonkrétní odkaz v pozn. 225 či bez poznámky na str. 57), případně nevyužívá ani existující sekundární literaturu (např. o Ondřejovi de Waldt). Stanovení témat jednotlivých knih není úkolem ani jednoduchým, ani jednoznačným, v líčení M. Pluháčkové ale bohužel není vždy zcela snadné se orientovat. Vzhledem k tomu, že knihovna byla dovedena až do 20. století, bylo by vhodnější důsledněji rozlišit alespoň knihy staršího a novějšího období (knihy *Quo vadis*, *Anthropologie středoafričských Pygmejů*), kdy knižní fond zaznamenal i evidentní tematickou proměnu. To by ovšem předpokládalo důkladnější propojení tematického rozboru s rozbohem chronologickým (s. 64 – 65), který se ale omezuje na výčet několika nejstarších a jedné nejmladší knihy a na tabulku zachycující počet knih vydaných postupně v jednotlivých desetiletích mezi lety 1601 a 1960. Teprve z této tabulky (která ovšem neobsahuje celkový součet) lze ostatně zjistit počet zkoumaných knih – a nezbyvá než zalitovat, že autorka tyto souhrnné údaje neuvedla již na začátku své práce, jak jsem již podotkla. Jazykový rozbor (s. 66) se pak omezuje jen na statistický souhrn, a zvláště informace o tom, že „v rámci šumburské knihovny jsou česky psané knihy většinou mladšího data vydání“ opět vede k politování, že nebylo chronologické a jazykové hledisko skloubeno. Další kapitoly, věnované místům vydání šumburských knih, resp. knih šumburského fondu (s. 66 – 67), ilustracím (s. 68 – 72), signetům (s. 73 – 79) nebo vazbám (s. 80 – 82) mají již spíše ilustrativní charakter a pasáž o stavu dochování knih (s. 83) by příslušela spíše do úvodní charakteristiky knižního fondu. Závěr (s. 84 – 85) pak představuje jen shrnutí základních informací z jednotlivých kapitol či jejich charakteristiku.

V práci nechybí seznam pramenů a literatury (s. 87 – 90), i když musím konstatovat, že autorka nevyužila ani všechny práce doporučené v zadání práce (např. studie L. Baštecké nebo A. Vavrouškové o severočeských knihovnách) nebo další studie k tématu církevních knihoven, zařazené byly i různé přílohy, opatřené seznamem (s. 91). Z nich vedle několika tabulek, grafů a fotografií knih či fary a kostela zaujme především edice „Inventáře všech věcí kostelních pro rok 1783“ (s. 99 – 106).

Jednoznačně nejrozsáhlejší část diplomové práce Bc. M. Pluháčkové představuje katalog šumburské farní knihovny, zaujímající více než 450 stran (s. 107, resp. 108 – 569). Tento rozsah je ovšem nemalou měrou dán i tím, že záznamy byly zpracovány v programu Microsoft Access a všechny údaje byly následně převedeny do textového editoru Microsoft Word, přičemž do každého záznamu byla promítnuta všechna pole, tedy i ta, která nebyla vyplněna; současně se autorka musela vypořádat s různými chybami, k nimž v souvislosti s tím došlo. Vzhledem k tomu, že při zpracování katalogu autorka převzala způsob, užívaný na Katedře historie Filosofické fakulty University Palackého v Olomouci (do něhož jsem nemohla ani nechtěla zasahovat a s podobou katalogu jsem byla seznámena až krátce před odevzdáním práce) a že katalogizace historických knižních fondů je nadále předmětem odborné diskuse, zdržím se v tomto případě hodnocení způsobu zpracování, připomínku bych snad měla pouze k tomu, že by bylo vhodné doplnit katalogová čísla. Samo provedení katalogizace (a jemu předcházející uspořádání fondu) však zaslouží ocenění.

Jinak však nezbyvá než konstatovat, že diplomová práce Bc. Markéty Pluháčkové působí poněkud nevyváženě: již zmíněná detailní katalogizace už nebyla doplněna (zčásti zřejmě i z časových důvodů) důkladnějším rozbohem a jednotlivé kapitoly mají výrazně

popisný charakter, získané informace již nebyly vzájemně konfrontovány a využity tak, aby bylo možno získat ucelenější představu nejen o podobě dochovaných knih, ale především o vývoji farní knihovny. K získání informací o faře využila autorka farní kroniku a také dochované farní inventáře, resp. soupisy majetku kostela a fary, ani v úvodním stručném přehledu však již neuvádí, zda a nakolik by bylo možno případně využít další archiválie Litoměřického biskupství, týkající se farnosti, ale především farní knihovny (obdoba dotazníkových akcí z pražské arcidiecéze?, vizitační písemnosti?). Stylisticky a jazykově práce vykazuje standardní podobu, kterou je možno označit za vyhovující. Přes uvedené výhrady však diplomová práce Bc. Markéty Pluháčkové splňuje nároky kladené na tento typ prací, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **velmi dobře**.

V Praze dne 31. ledna 2013

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.